

Posudek bakalářské práce:

Ondrej Mandzák, Podbrdský děkanát v pozdním středověku, Praha 2011, 79 ss., kat. PVHaAS FF UK Praha, vedoucí práce prof. PhDr. Hana Pátková, Ph.D.

Předkládaná práce si vytyčila jako cíl přiblížit fungování podbrdského děkanátu. Týká se staré sídelní oblasti nepříliš vzdálené od Prahy, čímž byl dán poměrně raný základ osídlení, komunikační vazby, ale také pramenné zachycení zkoumaných lokalit. Autor sice na více místech nařiká na špatné doložení zkoumaných skutečností, musíme však konstatovat, že v rámci pozdněstředověké situace v českých zemích má pražské arcijáhensství, kam Podbrdsko náleželo, relativně příznivější doložení než oblasti jiné.

Děkanátu se již věnovali jiní autoři. Mandzák se mohl opřít o přehledovou práci Z. Boháče (Topografický slovník) a musel své téma vymezit ve vztahu ke studii I. Michálka, který nedávno zpracoval vývoj osídlení a majetkové poměry podbrdského děkanátu. Tím bylo dáno soustředění O. Mandzáka na personální otázky, na proces prezentací a konfirmací k farním beneficiím.

Práce má logickou strukturu, která sleduje jednak otázky zprostředkované konfirmačními knihami s přihlédnutím k další úřední agendě arcibiskupských úředníků, a jednak se věnuje informacím zachyceným ve vizitačním protokolu pražského arcijáhna z let 1379–80. Tento pramen představuje jistý bonus pro zkoumání poměrů v děkanátu, neboť je k dispozici právě jen pro středočeskou oblast. Autor pojednal o každé otázce samostatně vždy ve vztahu ke všem 28 lokalitám děkanátu, což sice působí přehledně, ale ve výsledku poněkud roztráštěně a některá sdělení se opakují.

Autor přistoupil k práci velmi zodpovědně, zamýšlí se nad řadou záludností a motivací, především je si vědom terminologických a překladatelských problémů, ne vždy však své starosti řeší adekvátně (s. 14 – Mathias = Matyáš, Matouš = Matheus; „miles strenuus“ není statečný voják, nýbrž titulatura nižšího šlechtice, rytíře). Pro hlubší pochopení doby, myšlení, práva a zvyků, bylo třeba načíst více obecné i specializované literatury. Zvláště citelná je absence některých prací Z. Hledíkové (FHB 7 a studie k písemné agendě arcibiskupství), Z. Boháče (FHB 7), a další odborné literatury, např. sborníků Gotika v severních Čechách I-III (Ústecký sborník) se studii I. Michálka, V. Vaňka, T. Dvořáka, úvodní studie k edici vizitačního protokolu a dále jeho využití J.V. Polcem, M. Nodlem a dalšími.

O. Mandzák se zaměřil na rekonstrukci chronologických řad farářů pro jednotlivé farní lokality. Konstatuje jejich neúplnost, potýká se s nejednoznačnými identifikacemi osob,

zamýšlí se nad střídáním patronů. Výsledkem je tabulka obsazení farností podbrdského děkanátu, která však nevystihuje v úplnosti všechny informace, o nichž autor hovoří v kapitolách 4 a 6, což je trochu zavádějící pro případného uživatele. Pro poučeného badatele není zarážející, že obsazení vykazuje řadu otazníků (začátky nebo konce působení farářů), neboť to je jev obvyklý ve všech regionech. Bude se ale ptát, co je specifikem právě děkanátu podbrdského. Bylo proto třeba porovnat získaný materiál s dalšími oblastmi, pokud mají nějaké zpracování k dispozici. Bylo možné vyhodnotit délku setrvání farářů na jednom beneficiu, sledovat směry pohybu kleriků (odkud přišli, kam odcházeli), naznačit blíže komunikační spoje, což autor zmiňuje, ale dále nerozvádí.

Druhým okruhem informací byl vizitační protokol, vedený latinsky. Autor v podstatě převedl jeho vyprávění do češtiny, takže přináší bohatý informační materiál, který však dále téměř nevyhodnocuje. Četba tohoto pramene přímo svádí k údivu nad zkažeností farního kléru, počty farářských dětí však nejsou tím nejzajímavějším, co tento pramen poskytuje. Psychologickou vazbu mezi farníky a faráři a rozdíly těchto poměrů ve městech a na venkově již zpracovala Z. Hledíková, pro problematiku jednoho venkovského děkanátu bylo však potřeba využít především informace o všech zmíněných osobách a rekonstruovat personální obsazení nejen farních, ale i vedlejších míst (vikáři, střídníci, kaplani atd.).

Autor si všiml opakujících se informací o místech, kde se duchovní neoficiálně scházeli, popíjeli nebo vyměňovali informace, o místech, která jsou jmenována osobami z různých lokalit. Bylo možné se soustředit i na tuto komunikační problematiku. V práci chybí také základní informace o době a směru průchodu arcijáhna podbrdským děkanátem, což by přispělo ke zvýraznění obrázku o fungování děkanátu.

Práce O. Mandzáka přináší velmi bohatý materiál, který by mohl být východiskem pro další zpracování řady otázek. Syntetizující fáze už se do bakalářky nevešla, budeme doufat, že se jí autor bude věnovat v budoucnosti. Jako kvalifikační práce bakalářského stupně je předložené zpracování dostatečným dokladem o zvládnutí práce s prameny, má všechny náležitosti bakalářské práce a může být přijata k obhajobě. Navrhují hodnocení velmi dobře.

PhDr. Blanka Zilyská, Ph.D.